

2020Z14457

(Ingezonden 3 augustus 2020)

Vragen van de leden 5 1 2e (allen D66) aan de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, van Justitie en Veiligheid en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over het bericht 'Mondkapjesplicht in grote steden'

1. Hoe verhouden de lokale experimenten met mondkapjes zich tot artikel 10 van de Grondwet? Kunt u bij uw antwoord ingaan op het advies van de Raad van State van 25 mei 2020 en de kritiek geuit in de media door drie hoogleraren? (1/2)
2. Hoe borgt u dat bij de invulling van de lokale experimenten artikel 10 van de Grondwet wordt nageleefd?

Verskillende veiligheidsregio's kampen met bijzondere uitdagingen als het gaat om de naleving van de covid maatregelen en de handhaving daarop. Veiligheidsregio's krijgen – binnen de kaders van de wetgeving – de ruimte om lokaal te verkennen welke oplossingen bijdragen. Amsterdam en Rotterdam hebben aangegeven grote knelpunten te ervaren op een aantal drukke plekken in de stad. Jongeren en toeristen houden zich vaak niet aan de geldende norm en afspraken. Deze steden doen vanaf 5 augustus een experiment met een mondkapjesplicht op bijzondere plekken. De vraag is of een mondkapjesplicht een bijdrage levert aan het crowdmanagement, het (kunnen) opvolgen van de anderhalve meter en andere bestaande maatregelen. Deze aanvullende maatregelen zijn gericht op gedragsbeïnvloeding en de voorzitters van de veiligheidsregio's moeten zelf de nut, noodzaak en proportionaliteit van de maatregelen bepalen.

Het verplichten van een mondkapje is een beperking van een grondrecht en dient formeel een wettelijke basis te hebben. In tegenstelling tot het standpunt van de staatsrechtgeleerden, is het kabinet van oordeel dat gelet op de uitzonderlijke situatie waarin we ons bevinden is geaccepteerd dat de beperking van grondrechten tijdelijk via noodverordeningen mogelijk is. Het advies van de Raad van State van 25 mei 2020 sluit aan bij dit standpunt. Mede met het oog hierop heeft het kabinet het wetsvoorstel Tijdelijke wet maatregelen covid-19 ingediend.

3. Heeft u over de lokale experimenten overleg gevoerd met politie, Openbaar Ministerie en rechtspraak? Zo ja, hoe kijken zij aan tegen een eventuele lokale verplichting om mondkapjes te dragen? Zo nee, waarom niet? Bent u bereid dat alsnog te doen?

De veiligheidsregio's hebben de experimenten besproken in de driehoek en hebben zich juridisch laten adviseren over de vormgeving van de experimenten.

4. Is het de bedoeling dat een eventuele lokale verplichting tot het dragen van een mondkapje wordt bedreigd met een (strafrechtelijke) sanctie als deze verplichting niet wordt nageleefd? Zo ja, welke sanctie?

De bedoeling is uiteraard om mensen te ontmoedigen om drukke plekken te bezoeken en (trondhangen op) drukke plekken minder aantrekkelijk te maken. De voorzitters van de veiligheidsregio's zien het toepassen van boetes als sluitstuk van de handhaving.

5. Acht u een lokale mondkapjesverplichting handhaafbaar? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom gaat u dan samen met de veiligheidsregio's een verplichting uitwerken? Hoe verhoudt een verplichting tot het dragen van een mondkapje zich tot de anderhalve meter regel? Wordt er bij het dragen van een mondkapje nog gehandhaafd op die regel?

De voorzitters van de veiligheidsregio's hebben het dragen van een mondkapje uitgewerkt in lokale verordeningen. Zij willen verkennen of een mondkapjesplicht op specifieke drukke plekken bijdraagt aan crowdmanagement en het beter kunnen handhaven van de anderhalve meter afstandsnorm. Het is dus nadrukkelijk een aanvulling op de anderhalve meter afspraak, en komt daarvoor niet in de plaats. Het is in eerste instantie aan de voorzitter van de veiligheidsregio of de genomen maatregel handhaafbaar is. Zowel in Amsterdam als Rotterdam worden mensen in eerste instantie gewaarschuwd en verzocht het betreffende gebied te verlaten.

6. Hoe beoordeelt u de houdbaarheid van een eventueel opgelegde sanctie bij de strafrechter? Kunt u daarbij ook ingaan op het gegeven dat inmiddels (mogelijk) geen sprake meer is van een absolute noodsituatie, maar de wetgever de mogelijkheid heeft (gehad) om te voorzien in een solide juridische basis en de rechter daarom wellicht kritischer zal kijken naar een verplichting tot het dragen van een mondkapje?

Gelet op de uitzonderlijke situatie waarin we ons bevinden vinden wij het geaccepteerd dat de beperking van grondrechten tijdelijk via noodverordeningen mogelijk is. Mede met het oog hierop heeft het kabinet het wetsvoorstel Tijdelijke wet maatregelen covid-19 ingediend. Lokale maatregelen die door de voorzitters van de veiligheidsregio's worden genomen moeten ook worden onderhouden met de nut, noodzaak en proportionaliteit. We gaan nadrukkelijk niet

op de stoel van de rechter zitten. De rechter zal een weloverwogen afweging maken over de proportionaliteit van eventuele boetes en de juridische houdbaarheid.

7. Deelt u de mening dat het ongelukkig is dat mensen mogelijk kunnen worden behoed voor een overtreding die wellicht later geen stand houdt bij de rechter, terwijl die rechter momenteel ook nog eens moeizaam is te bereiken? ³⁾

We gaan nadrukkelijk niet op de stoel van de rechter zitten. De rechter zal een weloverwogen afweging maken over de proportionaliteit van eventuele boetes en de juridische houdbaarheid.

8. Hoe gaat u de burger uitleggen dat u vanuit gezondheidsperspectief geen reden ziet om een niet-medisch mondkapje te dragen, maar dat dit - onder omstandigheden - toch wordt verplicht? Vindt u de behoefte om te experimenteren voldoende grond voor een verplichting? Zo ja, kunt u dat toelichten?

In Amsterdam en Rotterdam kampen de voorzitters van de veiligheidsregio's met grote problemen op bepaalde plekken met grote drukte van jongeren en toeristen die zich niet houden aan de afspraken. Ik heb er begrip voor dat zij willen proberen om met een mondkapjesplicht het gedrag van mensen te beïnvloeden en beter te kunnen handhaven op de anderhalve meter.

9. Waarom kiest u niet voor een oproep om, op sommige plekken, vrijwillig een mondkapje te dragen, zoals ook de aanbeveling om regelmatig de handen te wassen berust op vrijwilligheid?

Het staat iedereen vrij om vrijwillig een mondkapje te dragen. Daarbij roepen we nadrukkelijk op dat mensen zich goed laten informeren over het correct gebruiken van die mondkapjes. De voorzitters van de veiligheidsregio's geven aan dat toeristen en jongeren zich juist minder laten leiden door de geldende norm. Op hele drukke plekken is handhaving op de anderhalve meter dan lastig. Het experiment is erop gericht om te kijken of een mondkapjesplicht een positieve invloed kan hebben op de naleving van de regels.

10. Kunt u deze vragen zo snel mogelijk, maar uiterlijk 11 augustus 2020 beantwoorden?

Ja.

1) AD, 30 juli 2020, 'Mondkapjesplicht in grote steden: Dit zijn de consequenties van niet houden aan regels' (<https://www.ad.nl/dossier-coronavirus/mondkapjesplicht-in-grote-steden-dit-zijn-de-consequenties-van-niet-houden-aan-regels-aeec1d7e/>)

2) NRC Handelsblad, 27 juli 2020, 'Algemene mondkapjesplicht kan juridisch niet'.

3) Aanhangsel van de Handelingen II, vergaderjaar 2019-2020, nr. 3497 (antwoorden 4 en 5).